

**Nada Žanko : OSNOVE TRANSAKCIJSKE ANALIZE,
Zagreb: Alinea, 1999. , 160 str.**

Upravo je izišla iz tiska knjiga psihologinje, terapeutkinje i edukatorice Nade Žanko pod naslovom *Osnove transakcijske analize*. Knjiga ispunjava sada već suviše veliku prazninu u bazičnoj literaturi na našem jeziku posvećenoj takozvanim "novim terapijskim pravcima" u psihoterapiji, a posebno u području transakcijske analize. Nakon nekoliko knjiga (E. Berne, J. Berger) i nekoliko brojeva *Alfe*, časopisa udruženja transakcionalista izdanih još 80-tih godina, gdje su se mogle naći osnovne informacije o teoriji i nešto manje o praksi transakcijske analize, ništa se bitno u izdavačkom pogledu nije dogodilo. U međuvremenu su spomenute knjige rasprodane, a nestale su i zadnje fotokopije časopisa razmjenjivane među poklonicima tog terapijskog pravca. Novim interesentima na našem jeziku nije preostala gotovo nikakva literatura. Stanje se još samo pogoršalo ratom i svime što je on sa sobom donio. Potrebe su povećane, a sve je manje mogućnosti za njihovo zadovoljavanje.

Ova knjiga će obradovati i obogatiti ne samo poklonike Berneove teorije i prakse već će biti od velike koristi i pripadnicima drugih psihoterapijskih pravaca, te brojnim stručnjacima iz okruženja odgoja, obrazovanja, pomažućih poziva svih provincija - od duhovnika do savjetovatelja, socijalnih radnika, defektologa, psihologa i psihijatarata.

Na 152 strane autorica je ponudila čitatelju najviše što se na tako ograničenom prostoru može dati; čitatelj neće biti razočaran čak ni ako to nije njegov prvi susret s transakcijskom analizom. U deset poglavlja autorica čitatelja postupno, kao što to *Osnovama* i dolikuje, upoznaje sa cjelokupnim korpusom, danas već široko, a i duboko, razvijenog i raširenog koncepta transakcijske analize.

U prvom poglavlju nas uvodi u ovaj zanimljivi svijet upoznavajući nas najprije sa izuzetnom osobnošću autora te teorije i osnivača terapijskog pravca. Dobrim izborom najvažnijih informacija o "ocu" transakcijske analize i njihovim iznošenjem na zanimljiv način, autorica uvodi čitatelja u njegov ne samo vrijednosni i stručno teorijski nego i ljudski okvir. Okvir čovjeka koji je izgradio pristup kakav je jedino i mogao - duboko human, nedirektivan, teorijski jasan, a terapijski djelotvoran. Ovdje je Berne predstavljen autentično i razvojno orijentiran k potpunoj autonomiji i slobodi svakog ljudskog bića u okvirima koje omogućuju opći i posebni uvjeti funkcioniranja svake pojedine osobe. Iz ponudjenog teksta jasno se može vidjeti zašto je taj pravac prihvaćen u svim stručnim sredinama i zašto se proširio neočekivanom brzinom i na stari kontinent, u "zavičaj" psihoanalize i psihoterapije.

Vrijedan je i prikaz pravaca koji su nastali u okviru same transakcijske teorije i prakse zahvaljujući izvrsnoj Berneovoj osnovi, tolerantnosti prema novim idejama učenika nastavljača i njihovoj kreativnosti. Nadalje autorica daje genezu i, gdje je potrebno, nudi objašnjenja osnovnih pojmova i postavki transakcijske analize, kako ih je dao Berne, te učenici i nastavljači njegovog djela. Tamo gdje je osjetila potrebu za razradom ili novim objašnjenjima starih postavki, autorica nudi svoja viđenja argumentirano i jasno. Tako i sama, poput brojnih drugih kreativnih Berneovih učenika i poklonika, kreativno sudjeluje u nastavku razvoja i prilagodbe transakcijske analize novim prilikama, potrebama, zahtjevima i viđenjima.

Posebna je pažnja posvećena Berneovom viđenju strukture ličnosti, njezinom razvoju i uvjetima zdravog razvoja, komunikaciji, transakciji kao ključu razumijevanja ljudskog

ponašanja, te tipovima transakcije. Brojne će životne enigme biti razjašnjene čitateljima kroz analizu i razradu bitnih elemenata teorije koji su u sadržaju nabrojani jednostavno kao: strukturiranje vremena, rituali, igre, reket, skript ili primarna i sekundarna dobit i drugi.

Igrama se autorica posebno posvećuje s pravom, jer one imaju izuzetno značenje u razumijevanju velikog broja obiteljskih i uopće međuljudskih problema i njihovih uzroka. Tu se našlo mjesta i za "životne pozicije", "zabrane" i "kontra zabrane", kao i za "životni skript" i "skriptni proces", njegov značaj i mogućnosti promjene skripta kao puta prilagodbi ili ozdravljenju, ovisno o polazišnoj točki puta kojim su krenuli pomagač i osoba s problemom.

Na kraju je ponuđen i optimalan izbor literature koji omogućuje proširenje u ovoj knjizi ponudenog materijala za one čitatelje čije zanimanje nije ograničeno koricama knjige ili iz nekih drugih razloga imaju potrebu izučavati tu građu šire i dublje.

Josip Janković